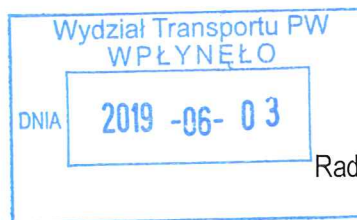

dr hab. inż. Marcin Chrzan
prof. UTH
Uniwersytet Technologiczno – Humanistyczny
w Radomiu
Wydział Transportu i Elektrotechniki

Radom, dnia 03.06.2019 r.

Recenzja rozprawy doktorskiej
mgr inż. Mileny Gołofit-Stawińskiej

pt.:

**„Symulacyjne badania ruchu pojazdów szynowych w krzywych przejściowych
powyżej prędkości krytycznej”**

przedstawionej

Radzie Wydziału Transportu Politechniki Warszawskiej

promotor rozprawy: prof. dr hab. inż. Krzysztof Zboński

I. Podstawa opracowania recenzji

Podstawa opracowania recenzji – pismo Dziekana Wydziału Transportu Politechniki Warszawskiej prof. dr hab. inż. Marianny Jacyny na podstawie dostarczonej rozprawy doktorskiej zatytułowanej: „Symulacyjne badania ruchu pojazdów szynowych w krzywych przejściowych powyżej prędkości krytycznej”.

II. Uwagi ogólne

Przedstawiona do recenzji przez Panią mgr inż. Milenę Gołofit-Stawińską dysertacja zatytułowana: „Symulacyjne badania ruchu pojazdów szynowych w krzywych przejściowych powyżej prędkości krytycznej” jest opracowaniem teoretyczno-symulacyjnym w zakresie badań stabilności zachowań elementów pojazdów szynowych podczas pokonywania krzywych przejściowych i stanowi istotny wkład w zagadnienia związane z badaniem bezpieczeństwa związanego z ruchem taboru kolejowego. Jest to praca napisana w oparciu o wieloletnie doświadczenia autorki w tym zakresie i stanowi uwieńczenie projektu badawczego nr 2014/15/N/ST8/02668 nt. Nieliniowe własności dynamiczne pojazdów szynowych w krzywych przejściowych przy prędkościach wokół krytycznej.

Wybór tematu dysertacji z punktu naukowego uważam za właściwy i zasadny, bowiem prowadzenie badań symulacyjnych, a później ich odpowiednie zaimplementowanie może przyczynić się do poprawienia efektywności eksploatacji taboru kolejowego.

Praca stanowi próbę autorskiego ujęcia problematyki utrzymania bezpieczeństwa ruchu pojazdów szynowych w wyniku podniesienia ich prędkości krytycznej, co ma prowadzić do precyzyjniejszego odwzorowania prędkości wykolejenia w badaniach symulacyjnych. W ocenie recenzenta jak i samej doktorantki tematyka ta jest bogato przedstawiona w literaturze światowej oraz krajowej, lecz w związku z ciągłym rozwojem taboru i zwiększaniem jego dopuszczalnych prędkości na szlakach kolejowym jej rozwijanie jest istotne i celowe.

Dysertacja jest przygotowana w ocenie recenzenta w sposób przemyślany, co wynika z następstwa treści w poszczególnych rozdziałach a struktura pracy jest poprawna pod względem prezentowanych treści merytorycznych.

III. Struktura formalna oraz przedmiot i zakres dysertacji

Praca zawiera siedem rozdziałów zasadniczych oraz wstęp, streszczenie w języku polskim i angielskim, wykaz skrótów i pojęć, bibliografię, spis rysunków i tabel. Stanowi bogaty materiał opisany na 278 stronach i zawiera 224 pozycje literatury światowej i krajowej. Układ treści, podział na rozdziały i podrozdziały oraz sformułowanie celu, tezy i wniosków jest prawidłowe i logiczne. Widoczny jest w pracy podział na część analityczną określającą bieżący stan wiedzy w zakresie rozprawy, a także część praktyczną (symulacyjną), w której Autorka przedstawiła swoje propozycje rozwiązań oraz wyniki badań. Badania własne (symulacje) Autorka bogato udokumentowała w pracy w postaci tabel i wykresów.

Stwierdzam zatem, że struktura pracy odpowiada jej charakterowi dysertacyjnemu, a język rozprawy świadczy o głębokiej znajomości prezentowanej problematyki przez Autorkę.

W rozdziale 1 składającym się z 30 stron Autorka przedstawiła wprowadzenie do problemu badawczego rozprawy, a na podstawie rozdziału 1.3 Analiza publikacji najbliższych badaniom autora – zidentyfikowała zagadnienie problemowe, a w rozdziale 1.4 Problem badawczy – cel i teza zdefiniowała cele i tezę pracy.

Celem naukowym rozprawy jak sama Autorka to napisała na stronie 28 było: „*poznanie jak największej liczby rodzajów zachowań w krzywych przejściowych dla ruchu pojazdów szynowych w okolicach prędkości krytycznej, a w szczególności powyżej tej prędkości, w zależności od różnych parametrów.*” Tak postawiony cel ogólny pozwolił autorce w dalszej części pracy na zdefiniowanie celów cząstkowych służących do określenia kierunku badań wiodącego do uzyskania postawionego celu i potwierdzenia stawianej w pracy tezie.

Teza, cel i zakres pracy są sformułowane w sposób właściwy i świadczą o naukowym charakterze pracy. Tak postawiona teza i cele pracy dowodzą o trafności wyboru i oryginalności problemu badawczego podjętego w rozprawie. A problem badawczy zaprezentowany w rozprawie należy uznać za istotny, z punktu widzenia jej tematyki.

W rozdziale 2 została przedstawiona metoda modelowania i modele obiektów badanych w transporcie. Jest to rozdział, w którym Autorka zaprezentowała podejście do modelowania dynamiki pojazdów szynowych w torze zakrzywionym, modele nominalne badanych obiektów, modelowanie kontaktu koło-szyna oraz opisała narzędzia jakie wykorzystowała do modelowania w swojej dysertacji. Szeroko powołał się w nim na publikację prof. Jerzego Kisilowskiego, profesora Krzysztofa Zboińskiego oraz własne. Zostały w nim opisane ogólne postaci dynamicznych równań ruchu, matematyczny zapis sił pozornych opartych o równania Lagrange'a II rodzaju oraz Kane'a.

Rozdział 3 Podstawy teoretyczne, badania wstępne, metoda badawcza oraz zakres pracy zawiera rozważania w zakresie krzywych przejściowych, badań stateczności ruchu, zagadnienia prędkości krytycznej wyznaczone dla obiektów badanych w rozprawie oraz zaprezentowana została metoda badawcza, która w ocenie doktorantki ma prowadzić do uzyskania postawionych we wstępie celów badawczych.

W rozdziale czwartym, który jest istotnym z punktu widzenia rozprawy, doktorantka zaprezentowała wyniki badań ukierunkowanych na wykrycie różnych typów zachowań obiektów a w szczególności jego dynamiki poprzecznej. Jest on poświęcony w całości wynikom badań symulacyjnych obiektów wynikające z ich nieliniowej natury. Badania przeprowadzone są dla trzech grup obiektów: wózków 2-osiowych, wagonów 2-osiowych i wagonu 4-osiowego.

Rozdział piąty w odróżnieniu od rozdziału czwartego, w którym uwidaczniały się nietypowe zachowania obiektów, zawiera wyniki, które dają możliwość ich uporządkowania poprzez wariantowanie odpowiednich parametrów układu. Dokonano w nim oceny wpływu geometrii kontaktu koło-szyna, wpływu maksymalnego dopuszczalnego błędu względnego procedury całkującej przy określonych wpływie warunków początkowych.

Rozdział szósty Wyniki wariantowania parametrów zawieszenia badanych obiektów zawiera autorską ocenę wpływu sztywności i tłumienia I stopnia, wpływu sztywności i tłumienia II stopnia na zachowanie obiektu w krzywych przejściowych.

Każdy z rozdziałów opatrzony jest wstępem przedstawiającym syntetyczny opis wykonywanych zadań przez doktorantkę oraz podsumowaniem.

Przeprowadzone, w rozprawie, rozważania i analizy dowodzą, że autorskie podejście do badań zachowania się obiektów w krzywych przejściowych jest istotne z punktu bezpieczeństwa transportu szynowego.

Realizacja celu rozprawy wymagała dokonanie krytycznej analizy literatury dotyczącej nie tylko zagadnień z wiązanych z głównym nurtem dysertacji, ale również algorytmów i symulacji komputerowych związanych z prezentowaną tematyką.

Analiza problemu oraz jak się można domyślać z treści pracy duże doświadczenie praktyczne autorki rozprawy pozwoliły jej na opracowanie autorskiego podejścia do zagadnień modelowania symulacyjnego zjawisk przedstawionych w rozprawie.

IV. Ocena rozprawy oraz uwagi krytyczne

Treść pracy przedstawionej do recenzji, świadczy o dojrzałości naukowej kandydatki, bogatym doświadczeniu zawodowym oraz o zrealizowaniu postawionych tez badawczych. Autorka sformułowała tezę oraz problemy badawcze, co w rezultacie doprowadziło od rozdziału czwartego, piątego i szóstego, w których moim zdaniem uzasadniono stawianą tezę oraz problem badawczy. Autorka również zrealizowała wszystkie postawione cele szczegółowe. Praca zawiera także dobrze udokumentowany aparat matematyczny, którym Autorka wykorzystywała do opisywania i rozwiązywania zagadnień symulacyjnych.

Autorka osiągnęła efekty praktyczne w swojej pracy, do których można zaliczyć:

- wykonanie badań symulacyjnych dla zbioru obiektów obejmujących wózki; pojazdów szynowych, pojazdy 2-osiowe i pojazdy 4-osiowe;
- wykonanie weryfikacji modeli obiektów w zakresie opisu geometrii kontaktu koło-szyna;
- wykonanie symulacji z wariantowaniem struktury obiektów i warunków początkowych.
- wykonanie badań symulacyjnych dla pełnego zakresu promieni łuków R.

Praca pod względem edytorskim przygotowana w sposób jaki powinny wyglądać opracowania naukowe. Całość bibliografii znajduje swoje odzwierciedlenie w pracy i jest ona bogata w pozycje znane recenzentowi w tym zakresie i wyczerpująca. Pewny niedosyt budzą rysunki, które ze względu na format pracy w jakim została wydrukowana zostały pomniejszone i stają się mało czytelne. Rażą również opisy rysunków, ponieważ są w innej skali niż same rysunki.

Praca jest obszerna i analizuje się ją trudno. Zawiera ona elementy niezbędne dla naukowego jej charakteru, lecz trzeba je wydobywać z kontekstu. W ocenie recenzenta teza pracy jest zbyt obszerna.

Autorka na wstępie powołuje się na udział w projekcie badawczym nr 2014/15/N/ST8/02668 nt. Nieliniowe własności dynamiczne pojazdów szynowych w krzywych przejściowych przy prędkościach wokół krytycznej, co świadczy o współautorskim jego charakterze.

W tezie również wskazuje na ten projekt. W pracy nie wskazano jednak co jest autorskim dorobkiem doktorantki zaczerpniętym z projektu. Proszę o ustosunkowanie się do tego.

Autorka nie podaje kryterium doboru pojazdów pisze tylko, że jest on reprezentatywny.

Na stronie 62 Autorka wskazuje, że badania dokonano dla szerokiego zakresu promieni luków. Proszę o odpowiedź, dlaczego nie brano po uwagę tylko tych opisanych w Rozporządzeniu Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 10 września 1998 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budowle kolejowe i ich usytuowanie oraz opisanych np.: w Załącznik Nr 1 do uchwały Nr 1086/2017 Zarządu PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. z dnia 13 listopada 2017 r. Standardy techniczne - szczegółowe warunki techniczne dla modernizacji lub budowy linii kolejowych do prędkości $V_{max} \leq 200$ km/h (dla taboru konwencjonalnego) / 250 km/h (dla taboru z wychylnym pudłem)?

Autorka posługuje się badaniem z wykorzystaniem dwóch tablic oryginalnej i zmodyfikowanej. Dlaczego dokonano modyfikacji? Skoro jak Autorka pisze na stronie 67, że wyniki otrzymane z wykorzystaniem obu tablic dla wózka 25TN są „całkiem podobne”.

Na Stronie 67 Autorka pisze, „Rozwiązania w TP KP ..... Budzi to zdziwienie.....i jest to niezgodne z poglądami, że cykle graniczne w ŁK o ile występują, to dla większych promieni”. Nie zastanawia się doktorantka na tym, że takim wynikiem może być błąd symulacji. A jeżeli nie, to powinno stać się podstawą głębszych rozważań.

W rozdziale 2.4 Autorka posługuje się enigmatycznymi pojęciami programów symulacyjnych, o których pisze, że są, wymieniając ich zadania ale nigdzie nie sprecyzowała warunków i założeń do budowy tych programów oraz do symulacji. Nigdzie nie znalazłem w pracy również weryfikacji otrzymanych wyników – częściowo zawiera je rozdział 5.1. Nie można wyciągać wniosków z prób z wykorzystaniem własnego programu nie weryfikując, a jeśli wynik jest zgodny z tablicami to świadczy to tylko o poprawności algorytmu programu ale nic nie wnosi do nauki.

V. Konkluzja

Mimo przedstawionych powyżej uwag krytycznych, które nie wpływają znacząco na ogląd całości dysertacji przygotowanej przez Doktorantkę, należy stwierdzić, że została przygotowana zgodnie z przyjętymi standardami. Biorąc pod uwagę przedstawione w recenzji aspekty rozprawy stwierdzam, że za pozytywną oceną pracy mgr inż. Mileny Gołofit-Stawińskiej przemawia przedstawiony w dysertacji warsztat naukowy oraz doświadczenie zawodowe.

Przygotowana pod opieką promotora rozprawa stanowi w myśl art. 13 Ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki" z dnia 14 marca 2003 r. (Dz. U. Nr 65 z dnia 16 kwietnia 2003 r., poz. 595 z póź. zm.) oryginalne rozwiązanie problemu naukowego w dyscyplinie naukowej inżynieria lądowa i transport, spełniając jednocześnie wymogi stawiane rozprawie doktorskiej.

Dlatego też wnoszę o dopuszczenie jej do dalszego procedowania i publicznej obrony.

A handwritten signature in black ink, reading "Marcin Chmura". The signature is written in a cursive, flowing style with a long, sweeping underline.